

สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์. (2548). ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

คณะกรรมการควบคุม : ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ที่มุ่งศึกษา ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์เส้นทาง (Multi – level of Path Analysis) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ค้นหาปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและสร้างรูปแบบเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุ 3 ระดับ ที่คาดว่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยระดับนักเรียนประกอบด้วย 1)ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง 2)ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง 3)คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวในเมืองของนักเรียน 4)พฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนและ 5)พฤติกรรมกรเรียนพิเศษ ปัจจัยระดับห้องเรียนประกอบด้วย 1)อายุของครู อาจารย์ 2)วุฒิการศึกษาของครู อาจารย์ 3)ประสบการณ์การสอนของครู อาจารย์ 4)คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมืองของครู อาจารย์ 5)การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู อาจารย์ 6)พฤติกรรมกรสอนของครู อาจารย์ 7)คุณภาพการสอนของครู อาจารย์ ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย 1)อายุของผู้บริหารโรงเรียน 2)วุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน 3)ประสบการณ์การบริหารโรงเรียน 4)วัฒนธรรมโรงเรียน 5)ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 6)พฤติกรรมกรบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยมีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นตัวแปรตามในระดับนักเรียน ประกอบด้วย 1)คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3)ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียน ระดับห้องเรียน ประกอบด้วย ความพึงพอใจในการทำงานของครู อาจารย์ และในระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนเข้ากับสภาพแวดล้อม ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นตัวแปรตามได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรตามได้ดังนี้ 1)คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3)ความสามารถในการแก้ปัญหา

อย่างเป็นระบบของนักเรียน 4)ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนเข้ากับสภาพแวดล้อม และ 5)ความพึงพอใจในงานของครู อาจารย์ และกำหนดค่าน้ำหนักตัวแปรตามดังกล่าวเป็น 3, 2, 2, 2, 1 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 35 โรงเรียน ประกอบด้วย นักเรียน 2,177 คน ครู อาจารย์ 68 คน และผู้บริหารโรงเรียน 35 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 2,280 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม สุ่มในระดับโรงเรียนและระดับห้องเรียนสำหรับในระดับนักเรียนกำหนดนักเรียนทุกคนในห้องเรียนนั้น ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีแบบสอบถามและแบบทดสอบจำนวน 3 ฉบับ ที่วัดตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบสอบถามและแบบทดสอบนักเรียน แบ่งเป็น 8 ตอน สำหรับสอบถามและทดสอบนักเรียนเพื่อวัดตัวแปรที่เกี่ยวกับนักเรียนและครู อาจารย์ ผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง (.782 - .914) ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู อาจารย์ แบ่งเป็น 8 ตอน สำหรับสอบถามครู อาจารย์เพื่อวัดตัวแปรที่เกี่ยวกับครู อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียนและโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง (.785 - .935) และฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 5 ตอน สำหรับสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเพื่อวัดตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนและโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง (.860 - .917) โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับนี้ ในบางตอนของแต่ละระดับใช้สอบถามเพื่อวัดตัวแปรกลุ่มตัวอย่างข้ามระดับ การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้การประหลุมผู้เชี่ยวชาญระดมสมอง (Brain Storming) ลงมติความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) แล้วปรับปรุง จากนั้นนำไปทดลองใช้วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นแล้วพัฒนาปรับปรุงก่อนนำไปเก็บข้อมูลการวิจัยจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows Version 11.0 และวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์เส้นทาง ด้วยโปรแกรม PRELIS 2.30 LISREL 8.30 และ 8.72

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง แต่มีความแปรปรวน

2. ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่า

พฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียน โดยพฤติกรรมกรเรียนพิเศษของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุดและมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ส่วนคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวในเมืองของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรม และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียน

3. ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า

3.1 พฤติกรรมการสอนของครู อาจารย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สำหรับคุณภาพการสอนของครู อาจารย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู อาจารย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนวุฒิการศึกษาของครู อาจารย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.2 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู อาจารย์ พฤติกรรมการสอนและวุฒิการศึกษาของครู อาจารย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู อาจารย์ ส่วนคุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมืองของครู อาจารย์มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวก

4. ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า

4.1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียน โดยวุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก และทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

4.2 ความเป็นผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกและพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู อาจารย์ โดยวุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก

4.3 พฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก

Suwat Viwattananon. (2005). **The Multi - level Factors Affecting the Effectiveness of the Government Secondary Schools in the Bangkok Metropolis**. Dissertation, Ph.D. (Educational Administration). Nakhonratchasima: Graduate School, Vongchavalitkul University.
Advisor Committee: Prof. Dr. Sermsak Wisalaporn
Prof. Dr. Samrerng Boonruangrutana
Assoc. Prof. Dr. Wichai Wongyai

ABSTRACT

This dissertation extends the research of the study related to the multilevel factors affecting the effectiveness of the government secondary schools in Bangkok Metropolis, Office of the Basic Education Commission, through Multilevel of Path Analysis. Its purposes were to study the level of school effectiveness, to investigate student factors, classroom factors, and school factors affecting the school effectiveness, and to propose the Multilevel Causal Models of the factors affecting the effectiveness of those schools. This research focused on the study of causal variables in three levels expecting to be the factors affecting the effectiveness of those mentioned schools. The student factors consisted of: 1) parents' educational level, 2) parents' economic status, 3) quality of family life in cities, 4) learning behavior and 5) tutorial participation behavior. The classroom factors consisted of: 1) teachers' age, 2) teachers' educational level, 3) teachers' work experience, 4) teachers' quality of life in cities, 5) teachers' social support, 6) teachers' teaching behavior and 7) teachers' teaching quality. The school factors consisted of: 1) administrators' age, 2) administrators' educational level, 3) administrators' experience, 4) school cultures, 5) administrators' instructional leadership and 6) administrators' change management behavior. All the factors above varied to the effectiveness of those related schools. For the student level, it consisted of: 1) students' morals, 2) students' grade point average and 3) students' ability in systematic problem solving. For the classroom level, it consisted of teachers' job satisfaction, and for the school level, it consisted of administrators' adaptation ability. The effectiveness of the mentioned schools varied to the study of the related people's data was ranked according to the importance of the obtained variables as follows: 1) the students' morals, 2) the students' grade point average, 3) the students' ability in systematic problem solving, 4) the administrators' adaptation ability and 5) the teachers' job satisfaction. Then those outcome variables were weighed to be 3, 2, 2, 2, 1 respectively

The sample group in this research were drawn from all related people in 35 government secondary schools in Bangkok Metropolis, Office of the Basic Education Commission, including 2,177 students, 68 teachers and 35 school administrators, who were totaled 2,280 persons. Those samples were from a random selection of persons listed on data tables in the school and the classroom levels. For the student level, the obtained samples were from all the students in the selected classrooms.

The three types of questionnaire were used as the instruments of this research. They consisted of: the first questionnaire divided into 8 parts used for inquiring the students to obtain the data for measuring the variables concerning themselves and the teachers, and had the Reliability of (.782 - .914) the second questionnaire divided into 8 parts used for obtaining the teachers' data to measure the variables concerning themselves, the school administrators and the schools, and had the Reliability of (.785 - .935) and the third questionnaire divided into 5 parts used for inquiring the school administrators to obtain data for measuring the variables concerning themselves and the schools. and had the Reliability of (.860 - .917) In

some parts of each level in those three questionnaires were used in cross-level samples to measure their variables, examine the instrument quality used in the research via Brain Storming and expert consensus to improve it. The pilot study of those instruments was implemented and improved before actual practice in the research.

The statistical methods used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficients through programs of SPSS for Windows Version 11.0 and Multilevel of Path Analysis through the programs of PRELIS 2.30, LISREL 8.30 and 8.72.

The research findings were as follows:

1. The effectiveness of the government secondary schools in Bangkok Metropolis, Office of the Basic Education Commission, was ranked at the high level with some variances.

2. For the student factors, the study found that:

The students' learning behavior most positively and directly affected their morals, followed by their grade point average and their ability in systematic problem solving. As for their tutorial participation behavior, it had most direct positive effects on their grade point average and an indirect positive effect on their ability in systematic problem solving. For their quality of family life in cities, it had both direct and indirect positive effects on their morals and had an indirect positive effect on their grade point average and their ability in systematic problem solving.

3. For the classroom factors, the study found that:

3.1 The teachers' teaching behavior most positively and directly affected the students' grade point average and their ability in systematic problem solving. It had also an indirect positive effect on the students' morals. For the teachers' teaching quality, it had a direct positive effect on the students' morals. As for the teachers' social support, it had a direct positive effect on the students' morals and their grade point average. For the teachers' educational level, it had a direct positive effect on the students' grade point average.

3.2 The teachers' social support together, their teaching behavior and their educational level most positively and directly affected their job satisfaction. For their quality of life in cities, it indicated both direct and indirect positive effects.

4. For the school factors, the study found as follows:

4.1 The administrators' instructional leadership indicated most direct and indirect positive effects on the students' morals and had a direct positive effect on the students' grade point average and their ability in systematic problem solving. As for their educational level, it had both direct and indirect positive effects on the students' grade point average. For their change management behavior, it had a direct positive effect on the students' morals.

4.2 The administrators' instructional leadership had most direct and indirect positive effects towards the teachers' job satisfaction, while the administrators' change management behavior indicated a direct positive effect on it. For their educational level, it had an indirect positive effect towards their instructional leadership.

4.3 The administrators' change management behavior most positively and directly affected their adaptation ability, followed by their instructional leadership indicating an indirect positive effect.